

- SERRA MONT, Felicià. *Ànimes vincladisses*. Girona: Paper On Demand, 2003. 312 p.
- SOBREQUÉS, Jaume; MORALES, Mercè. *Manual d'autonomia*. Barcelona: Base, 2003. 412 p.
- SOLER, Toni. *Objectiu: la pau. 34 dies inoblidables*. Barcelona: Edicions 62, 2003.
- SUBIRÓS, Pep. *Sobre la felicitat i altres neguits*. Barcelona: Destino, 2003. 240 p.
- SUNYER I CAPELLA, Jordi. *Blaugrana, vermell, verd i carbassa: el futbol a Sant Feliu de Guíxols: 1985-1999*. Sant Feliu de Guíxols/Girona: Associació Gaziol/Ajuntament/Diputació, 2003. 138 p.
- VAYREDA, Marià. *Record de la darrera carlinada*. Barcelona: L'Avenç, 2003. 175 p.
- VILLARÓ, Albert. *Obaga*. Barcelona: La Magrana, 2003. 143 p.

massa sovint, tristament, l'escola continua essent un hospital que guareix els sans.

Un segon aspecte que vull destacar de l'estudi és que gairebé el cent per cent d'aquest alumnat d'origen africà (97,8% a primària i 99,8% a secundària) està escolaritzat en centres públics, la qual cosa ens hauria de fer pensar molt, sobretot quan es discuteix, amb raó, que la Generalitat no ha de subvencionar les escoles d'elit. Els diners han d'anar, en primera instància, on hi ha les necessitats més importants.

Una altra idea interessant que apareix en el llibre, de les moltes que hi he trobat mentre el llegia, fa referència a les mares d'aquests nens i nenes: «Molt sovint l'escola és el primer i principal entorn en què les famílies d'origen immigrant, i molt especialment les dones, tenen possibilitats d'establir relacions normalitzades amb persones autòctones, bàsicament amb el professorat, però també amb altres pares i mares d'alumnes i amb d'altres professionals». Una dada a tenir en compte en vista a la tan necessària integració d'aquests col·lectius.

En diversos moments del llibre es posa de manifest la gran distància que hi ha entre el que hi ha escrit en els documents escolars (projecte educatiu, projecte curricular...) i el que realment es fa a les aules. Mentre els professionals de l'educació no entenguem que escriure sobre la nostra pràc-

tica educativa propicia la reflexió, ajuda a guiar l'acció i contribueix a repensar aquesta pràctica, a part de servir per visualitzar la feina que es fa i com a element de control social, no arreglarem mai aquest problema. Ens hauríem d'acostumar a escriure allò que fem i, lògicament, a fer allò que escrivim, en comptes de generar papers inútils.

El llibre parla de molts altres temes (dels plans tutorials, del suport intern i extern que reben els mestres, de la formació del professorat, de les activitats de lleure, etc.), però voldria acabar fent èmfasi en una de les moltes conclusions de l'estudi: la que parla de la funció formativa i preventiva que han de fer els municipis per tal de contribuir a disminuir les tensions contingudes que hi sol haver en alguns barris amb un percentatge elevat d'immigrants. Només si traiem la pols a la idea de Ciutat Educadora —més que no pas creure que l'escola ho pot solucionar tot— ens en podem sortir. Hem de posar tots els recursos disponibles al servei d'una societat més justa i humana, que faci lloc a tothom, vingui d'on vingui i tingui el color que tingui —assumint drets i deures, és clar—.

Us he de confessar que, a nivell teòric, i malgrat la meua ignorància en aquesta mena de temes, em posiciono més a prop de les tesis sobre l'empeltament formulades pel sociòleg Salvador Cardús, per exemple, que

no pas de les tesis que parlen de societats multiculturals i de mestissatge. Que algú tan poca-solta que pensa d'aquesta manera us recomani el llibre encara hi afegeix més mèrit.

David Pujol i Fabrelles

Música i paraula

TEN, Francesc i EGEE, Marc.
Les ratlles del món.
CD.
2003.

Les ratlles del món és l'enregistrament sonor del recital *Músiques i lletres*, de Francesc Ten i Marc Egea, que es basa en la combinació de la paraula i el so musical. La part literària, una selecció de textos recollits i recitats per Francesc Ten, va acompanyada per les composicions musicals de Marc Egea, interpretades pel músic amb la viola de roda, un instrument centreeuropeu amb més de mil anys d'història que fa créixer els poemes gràcies als diferents ritmes i melodies escollits per absorbir millor cada text.

El compacte comença amb un intens so de la viola que predispesa, simplement, a escoltar. I d'això es tracta: de portar a terme l'antic i oblidat exercici d'escoltar els textos recitats per un rapsode, de recuperar el gust per la paraula dita.

Aquesta gravació està formada per tres blocs ben definits. La primera part, «Les ratlles del món», agrupa textos que reflexionen sobre la creació literària i el paisatge: autors tan aparentment allunyats com Gabriel Ferrater, Pere Coromines, Perejaume, Jacint Verdaguer i J. Puigdefàbregas ens proposen una reflexió ben homogènia sobre el fet creatiu i la seva relació amb la meravella del paisatge, entès també com a màxima obra d'art. El segon bloc és «Improvisacions», un conjunt de textos volgudament caòtic que avança al ritme cada vegada més trepidant de la música. És un apartat dedicat a la rauxa, a la improvisació. El textos, recitats i cantats, agafen registres i entonacions molt dispars per crear una vertadera explosió de sensacions que sovint formen part de la nostra realitat més quotidiana. «Però ara sí» és el tercer bloc del compacte. En aquest apartat s'agrupen textos periodístics, poemes, descripcions i reflexions sobre la creació de la mà dels escriptors Josep Maria Fonalleras, Francesc Ten, Salvador Espriu, Pere Quart, Kiarostami i Ferrater. L'últim apartat és «Cançó de remar», una

cançó d'arrel popular, a la qual la viola de roda dona el to tradicional que li correspon, que juga amb la tradició oral dels mots col·loquials assignats a una llarga llista de pobles de Catalunya. El compacte, doncs, acaba amb un recorregut pel paisatge del nostre país, i ho fa amb una cançó, la combinació més perfecta de música i lletra.

Les ratlles del món és un compacte que uneix la composició musical i la composició literària en un enriquiment mutu. El textos, majoritàriament poemes, formen una barreja heterogènia d'èpoques, gèneres i estils literaris que condueix l'oient cap sensacions molt diverses i que alhora posa de manifest línies paral·leles en la percepció de la realitat de diferents autors de la nostra història literària. El so de la viola dona el contrapunt més lligat a l'essència de la tradició, és una constant, dona uniformitat a la gravació, tot i que agafa matisos i registres diferents, i s'adapta a cada nou capítol literari amb una marca personal molt clara.

El títol d'aquest recital prové d'un dels versos recitats, «Helena», de Gabriel Ferrater. La llibertat del full en blanc encara per escriure, que s'omple de músiques i lletres que, juntes, dibuixen també sinuosos camins en l'interior del que escolta. Són *les ratlles del món*.

Glòria Granell Nogué

El primer Bertrana i el seu món

GRANELL NOGUÉ, Glòria.

Prudenci Bertrana: Els primers passos de l'Artista.

Ajuntament de Girona, 2003.
254 pàgines.

El llegat literari de Prudenci Bertrana és tan important com el llegat humà d'un avi. Glòria Granell ha sabut fusionar ambdós llegats en aquest llibre que ha publicat l'Ajuntament de Girona dins la col·lecció Història de Girona, i del qual —de ben segur— tots dos se'n sentirien ben orgullosos.

Un treball documentat, acurat, revisat, complementat i tornat a revisar com aquest mereix un just reconeixement a la feina feta, per les hores de dedicació esmerçades en detriment de l'ociositat per tots anhelada, i per donar la possibilitat a l'àvid lector de conèixer més i millor un dels grans literats gironins. La defensa de les nostres arrels contribueix a enfortir la nostra identitat; en aquest sentit és d'agrair a les institucions gironines la seva aposta pel coneixement dels nostres intel·lectuals, atès que la centralitat barcelonina menysté tota la realitat que li és aliena. L'autora, bona coneixedora de la figura del literat per haver treballat en la catalogació del fons Bertrana a la UdG, en una exposició sobre el personatge al Museu d'Art, i haver

publicat ja sobre la seva filla Aurora, ens endinsa en aquesta ocasió en el Bertrana més desconegut, l'anterior a la seva consolidació amb la coneguda novel·la *Josafat*.

En aquest llibre s'estudia en detall el període 1892-1906, marcat per l'esclat del modernisme i pel canvi d'inquietud artística del personatge: el salt de la pintura a la literatura. Certament Bertrana és contextualitzat en el caliu cultural de la Girona del canvi de segle, un treball pel qual ha estat necessari el buidatge de la premsa de l'època, a través de la qual s'han recuperat molts textos literaris publicats aleshores. Aquesta primera incursió en la literatura permet entendre millor la seva carrera literària posterior. No es poden fer profundes anàlisis sobre una determinada producció literària si prèviament no es fa un intens treball de documentació sobre la trajectòria que ha marcat el seu autor.